

УДК 005.8:004.424.2:316.346.2

Фесенко Тетяна Григорівна

Кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри будівництва та архітектури, orcid.org/0000-0001-9636-9598
Луганський національний аграрний університет, Харків

Фесенко Галина Григорівна

Кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри історії та культурології, orcid.org/0000-0001-9636-9598
Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова, Харків

КОНТЕНТ-АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ ГЕНДЕРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ

***Анотація.** Проаналізовано проекти гендерного бюджетування, що реалізовані в Україні на локальному рівні. Гендерне бюджетування розглядається як інструмент управління інтеграцією оцінки впливу публічної політики на жінок та чоловіків. Висвітлено змістовні особливості вітчизняних практик гендерного бюджетування з точки зору гендерних індексів. Виявлено кореляцію між успішністю гендерних бюджетних ініціатив і рівнем змін у структурі бюджетів. Проведено секторальний аналіз бюджетних ініціатив у контексті проектного менеджменту. Наведено приклади з впровадження інструментів гендерного бюджетування в окремих галузях соціально-економічного розвитку. Запропоновано інструменти оцінки змісту проектів гендерного бюджетування, зокрема, категоріальну сітку для контент-аналізу. Для побудови моделі управління змістом проектів гендерного бюджетування застосовано інформаційну модель РМВОК «Збір вимог». Розроблено модель декомпозиції гендерно-сегрегованих контекстуальних даних для управління проектами гендерного бюджетування.*

***Ключові слова:** проект гендерного бюджетування; управління змістом проекту; збір вимог; матриця відстеження вимог проекту гендерного бюджетування*

Вступ

На сьогодні посилюються тенденції з інтеграції гендерних підходів у «програми сталого розвитку» як на локальному, так і національному рівнях. Адже «забезпечення гендерної рівності» включено до цілей сталого розвитку 2016-2030 років. Актуалізуються стратегії щодо зменшення існуючих гендерних розривів. Так, Всесвітній економічний форум здійснює моніторинг рівня залученості жінок та чоловіків в економічну діяльність, складає індекси гендерних розривів країн (Gender Global Gap Index, GGGI) [1].

Для зменшення наявних гендерних розривів рекомендується реалізовувати програми та проекти з гендерного бюджетування. Застосування гендерного підходу у процесах бюджетування дозволяє збалансовано використовувати фінансові ресурси для задоволення потреб зацікавлених сторін, як жінок, так і чоловіків. Гендерне бюджетування, як інструмент для здійснення справедливого розподілу бюджетних коштів, ґрунтується на принципах складання бюджету не для «середньостатистичної людини», а осіб з особливими потребами, обумовленими їх статево-віковими соціальними ролями [2, р. 5].

Гендерно-орієнтовані проекти здійснюються різними суб'єктами, у різних галузях й на множинній контекстній основі. Наразі гендерне бюджетування в Україні стало предметом спеціальної уваги, передусім в рамках проектів міжнародних агенцій. Здійснюються пілотні проекти з імплементації європейських методик гендерно-орієнтованого бюджетування у вітчизняну практику [3-6]. Так само посилюється інтерес до змісту та результатів гендерних проектів з точки зору їх доцільності, ефективності та результативності. Зокрема, формується потреба у застосуванні інструментів програмного та проектного менеджменту з «управління змістом» проектів гендерного бюджетування.

Аналіз літературних джерел та постановка проблеми

Науково-практичні розробки базових моделей гендерно-відповідального бюджетування (gender responsible budgeting, GRB) носять глобальний характер і здійснюються вченими-практиками з метою пошуку оптимальних стратегій управління. Гендерне бюджетування розглядається ними як «інструмент для менеджменту критичних питань врядування і оцінки впливу публічної політики на

жінок» [7, р. 5]. У країнах ЄС, де гендерний аналіз державних бюджетів є обов'язковою компонентою економічного управління, наукові розвідки з гендерного бюджетування постійно продукують нові підходи, інструменти. Зокрема, ірландська дослідниця Шейла Куїнн упорядкувала методичний інструментарій гендерного бюджетування з акцентом на принципах рівності і соціальної інтеграції [2].

Що стосується вітчизняного рівня дослідження даної проблематики, слід відзначити публікації, що містять аналітичні описи результатів реалізованих проектів, як на державному так і місцевому рівнях. Автори упорядкували власний досвід впровадження гендерного бюджетування в рамках проектів: «Розробка та лобювання прийняття гендерних бюджетів – реалізація демократичної державної політики» [3], «Гендерне бюджетування на місцевому рівні» [4], «Гендерно-орієнтоване бюджетування в Україні» [5; 6]. Була виявлена закономірність між успішністю гендерних бюджетних ініціатив і рівнем змін у структурі бюджетів.

Пілотні гендерні бюджетні ініціативи спонукають до нового або більш глибокого розуміння самого змісту гендерних проектів та вимог до їх управління. Зазначається, що реалізація GRB зазвичай потребує широкого контексту та гендермейнстрімінгових технологій. В роботі [8] презентується концепція гендерно-відповідального офісу управління проектами (Gender-responsible Project Management Office, G-PMO) в інформаційно-комунікативній структурі органів місцевого самоврядування. Авторська модель G-PMO базується на інтеграції організаційно-інтелектуальних (знанієвих, експертних) можливостях державних органів, що дозволить створювати і реалізовувати місцеві ініціативи нових за змістом і високої якості (із гендерно-сенситивними цінностями). Окреме дослідження присвячено ціннісно-орієнтованому управлінню вартістю програми в контексті гендерного підходу [9].

Концептуальні моделі інтеграції гендерної компоненти в архітектуру організації (її місії, стратегічного планування; системі надання послуг; фінансової стійкості і т. ін.) запропоновані у роботах [10; 11]. Також пропонуються секторальні аналітичні розвідки щодо проектів гендерного бюджетування (у міському плануванні та благоустрої [12-14], культурній політиці [15], освіті [16-18], охороні здоров'я [19]).

Разом з тим, у вітчизняних практиках управління змістом проектів гендерного бюджетування спостерігається певна невизначеність, відсутні випробувані інструменти формування, оцінки й моніторингу контенту гендерних бюджетних ініціатив. До того ж відсутні

обгрунтовані управлінські рішення, що дозволяють оптимальним способом «спрямовувати» бюджетні кошти на зменшення гендерних розривів у програмах сталого розвитку. На вирішення цих завдань сфокусоване дане дослідження.

Мета статті

Метою даного дослідження є розвиток теоретико-методичних рішень з підвищення якості управління проектами гендерного бюджетування шляхом структуризації процесів «управління змістом».

Для досягнення поставленої мети пропонується вирішити такі завдання:

- висвітлити особливості вітчизняних практик гендерного бюджетування;
- запропонувати інструмент оцінки змісту проекту ГБ (наприклад, матрицю відстеження вимог).

Виклад основного матеріалу

Особливості формування змісту проектів гендерного бюджетування

Процеси гендерного бюджетування реалізуються у три етапи: гендерний аналіз бюджету; реструктуризація бюджету на основі гендерного аналізу; облік гендерного контексту в бюджетних процесах [2, р. 16], і можуть бути інтегровані у загальний життєвий цикл проекту (рис. 1).

Рисунок 1 – Етапи гендерного бюджетування у життєвому циклі проекту

Гендерний аналіз бюджету має бути зорієнтований на виявлення особливостей існуючих процесів бюджетування з точки зору задоволення інтересів бенефіціарів – жінок і чоловіків. Здійснюється аналітична робота з монетизованими змінними, змістом кінцевих продуктів бюджетів – послуг [2, р. 17]. Результатом першого етапу гендерного бюджетування має бути звіт з гендерно-сегрегованими контентними даними про кінцевих користувачів або одержувачів бюджетних програм та відповідями на питання:

- У якій мірі існуючі бюджетні заходи задовольняють потреби бенефіціарів (жінок і чоловіків)?
- У якій мірі задовольняються потреби одержувачів бюджетних послуг залежно від їх гендерної ідентичності?

- Чи існують гендерні бар'єри у доступі до послуги?
- У якій мірі бюджет зменшує, посилює або залишає незмінною існуючу гендерну нерівність?
- Чи враховується гендерна специфіка «економіки турботи», у тому числі залучення до неї жінок і чоловіків?
- У якій мірі бюджетні рішення відповідають принципам гендерної рівності?

У аналізі слід враховувати глобальні індекси гендерних розривів. Наприклад, GGGI складається з чотирьох субіндексів: 1) участь і можливості в економіці; 2) рівень освіти; 3) здоров'я і тривалість/якість життя; 4) розширення політичних прав та можливостей. Кожен субіндекс представлений декомпозицією контекстуальних даних (табл. 1).

Таблиця 1 – Структура GGGI

Субіндекси	Контекстуальні дані
Економічна участь та можливості	коефіцієнт зайнятості (% , жінок та чоловіків), Cd ₁₁
	коефіцієнт оплати праці за аналогічну роботу (% , жінок та чоловіків), Cd ₁₂
	середньовибіркове співвідношення заробітної плати (% , жінок та чоловіків), Cd ₁₃
	коефіцієнт зайнятості у топ-менеджменті (% , жінок та чоловіків), Cd ₁₄
	коефіцієнт зайнятості у висококваліфікованій та технічній роботах (% , жінок та чоловіків), Cd ₁₅
Рівень освіти	рівень грамотності (% , жінок та чоловіків), Cd ₂₁
	% дівчат та хлопців, які отримують початкову освіту, Cd ₂₂
	% дівчат та хлопців, які отримують середню освіту, Cd ₂₃
	% жінок та чоловіків, які отримують вищу освіту, Cd ₂₄
Здоров'я та тривалість життя	Народжуваність (% дівчат та хлопців), Cd ₃₁
	тривалість здорового життя (% , жінок та чоловіків), Cd ₃₂
Політичні права	% жінок та чоловіків у парламенті, Cd ₄₁
	% жінок та чоловіків на посадах міністрів, Cd ₄₂
	% жінок та чоловіків на посадах Прем'єр-міністра або Президента (за останні 50 років), Cd ₄₃

Рівень аналітичної інтерпретації GGGI багато у чому визначає успіх проектів ГБ у цілому. Адже саме виявлені гендерні розриви стають предметом спеціальної уваги з боку фінансистів. Бюджети оцінюються з точки зору розподілення коштів на чоловіків та жінок, а також на цільові категорії гендер+. Бюджетні диспропорції і стають вхідною інформацією для здійснення другого етапу ГБ – реструктуризації бюджету [2, р. 20].

Також слід зазначити, що виявлення гендерних розривів має ґрунтуватися на контекстних даних субіндексів GGGI. Наприклад, у галузі освіти особлива увага приділяється представленості жінок в науці, математиці, інженерії (STEM – science, technology, engineering, and mathematics) [20]. Крім того, важливо встановлювати міжгалузеві кореляції контекстних даних GGGI. Наприклад, гендерно-сегреговані STEM-дані актуалізують економічні питання: якщо науко-технічні таланти жінок не використовуються, то економіка у цілому менш продуктивна, ніж могла бути. Вирівнювання гендерної сегрегації у сфері зайнятості може збільшити сукупну продуктивність в глобальному масштабі на 16% [17].

Проекти ГБ в Україні виконуються на різних контекстуальних платформах: охорони здоров'я, освіти, молодіжної політики і спорту, підтримки підприємництва, культури, житлово-комунального господарства (рис. 2).

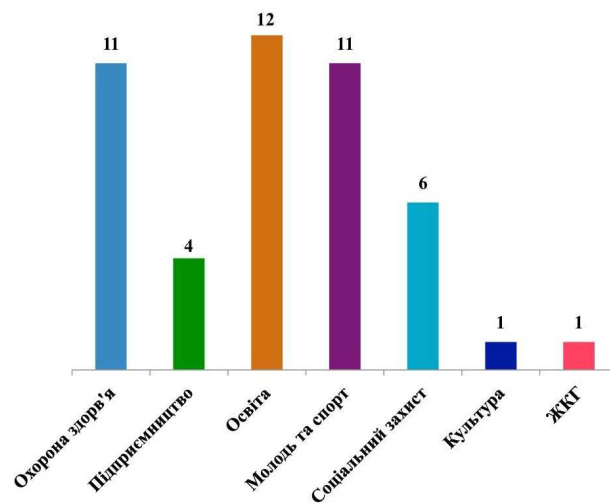

Рисунок 2 – Гендерні бюджетні ініціативи України, розроблені в рамках міжнародних проектів (2003-2016) [3-6]

Контент-аналіз українських проектів ГБ виявив низький рівень опрацювання даних про існуючі гендерні розриви. У проектах [5; 6] наявний рівень систем фінансування оцінюється як «гендерно-нейтральний». Тоді як європейські практики ГБ наголошують, що гендерні розриви імпліцитно присутні у бюджетних процесах, і потребують

чіткого окреслення. Методика здійснення гендерного бюджетного аналізу обов'язково передбачає:

- аналіз становища різних груп жінок і чоловіків у конкретній галузі;
- визначення основних цільових гендерних груп програми;
- аналіз розподілу бюджетних коштів між різними групами жінок і чоловіків – бенефіціарами програми [2, р.16-17].

За європейськими методиками відсутність відповідних ґрунтовних аналізів у ГБ проектах засвідчує їх «гендерну сліпоту» («gender blind»). Так, гендерні аналізи бюджетів у проектах [5; 6] не містять конкретних показників, яких має бути досягнуто завдяки здійсненню проекту. Замість вироблення конкретних цілей ГБ та обґрунтування плану фінансових дій, сформульовані загальні рекомендації, актуальні для галузі у цілому («звернути увагу...»; «заохочувати...»; «створювати...»).

Разом з тим, серед вітчизняних проектів ГБ є такі, що відповідають європейським методикам. Так, у ГБ проекті м. Чугуїв означена гендерна асиметрія у послугах естетичного виховання обґрунтована з використанням широкого діапазону контекстних даних (гендерно-сегрегованої статистики – дітей шкільного віку, їх успішності; учнів музичної та художньої шкіл; випускників, що обрали творчі професії; рівень залучення мешканців та мешканок у постіндустріальну (креативну) економіку міста та ін.) [15]. Представлено розрахунки для фінансового плану дій для вирівнювання гендерної диспропорції [4, с. 27-29].

Також слід зазначити, що у більшості українських проектів ГБ майже не представлені міжсекторальні контекстні дані. Зокрема, в проектному аналізі ГБ середньої освіти для дітей, які потребують корекції фізичного та(або) розумового розвитку, міститься лише інформація про кількість учнів та учениць [6, с. 30-32]. Гендерні розриви не окреслено, а жаль, бо розробка проектів ГБ починається саме з пошуку відповіді на питання: «Де і у чому проявляється гендерна дискримінація під час фінансування надання та(або) отримання послуги?» [6, с. 8]. На нашу думку, для даного проекту ГБ потрібні секторальні контекстні дані з охорони здоров'я (фізіологічні й медичні умови перебування дівчат і хлопців у школі), соціально-економічної активності (можливості для соціальної, економічної активності у майбутньому та ін.).

Загалом гендерний контент програм бюджетування дошкільної і позашкільної освіти має охоплювати не тільки питання гендерної рівності дітей у доступності до необхідних освітніх послуг. Мають враховуватися контекстні дані сектору

економіки. Наприклад, гендерно-сегрегована статистика сфери зайнятості з коефіцієнтами залучення жінок та чоловіків з освітою (середньою, спеціалізованою спортивною, естетичною, професійно-технічною). Також мають розглядатися можливості батьків поєднувати репродуктивну та продуктивну працю (наприклад, рівень зайнятості жінок з малолітніми дітьми).

Ґрунтовний міжсекторальний контекстний аналіз здійснено в рамках гендерного бюджетного аналізу міської програми розвитку житлово-комунального господарства (м. Харків) в частині облаштування прибудинкових територій дитячими майданчиками [12-14; 21]. Встановлена кореляція між параметрами якісного архітектурно-просторового середовища міста, «дружнього до дитини», та гендерно-сегрегованими даними стану здоров'я дітей. Окреслюються контекстні дані сектору «охорона здоров'я» в частині дотримання вимог з щоденного перебування дітей на відкритому повітрі та активного дозвілля на спортивно-ігрових майданчиках. Наводяться дані гендерного аудиту техніко-економічних рішень з комплектації дитячих майданчиків, їх доступності для дітей та дорослих з особливими потребами.

Наведений контент-аналіз українських проектів ГБ засвідчив необхідність розробки спеціального інструменту проектного менеджменту для окреслення гендерних розривів у діапазоні міжсекторальних контекстних даних. Авторське бачення кореляції програм ГБ відповідно до субіндексів гендерного розриву представлено у табл. 2.

Відповідно до РМВОК, «управління змістом проекту (Project Scope Management, PSM)» має складатися тільки з тих процесів, що необхідні для успішного виконання проекту [22, р. 133]. Слід відмітити посилення уваги до процесів PSM, про що свідчить компаративний аналіз четвертої і п'ятої версій РМВОК. Процес «управління змістом» [23, с. 125] декомпозовано на два процеси: «планування управління змістом» [22, р. 107] і «контроль змісту» [22, р. 136]. Загалом процес «управління змістом» пов'язаний з іншими процесами (управління інтеграцією, термінами, вартістю, якістю, ризиками, закупками, зацікавленими сторонами). У даному дослідженні пропонується використати інформаційну модель РМВОК «Збір вимог» [22, р. 110]. У свою чергу «кінцева інформація» має бути представлена: документацією з вимог і матрицею відстеження вимог.

Пропонується розробка «матриці відстеження вимог» для управління змістом проектів ГБ (табл. 3). Матриця дозволяє відстежувати включення та розробку необхідних гендерних компонентів до структурних елементів змісту проекту.

Таблиця 2 – Кореляція програм ГБ відповідно до індексів гендерних розривів

Напрями державних проектів та програм	GGGI			
	Участь і можливості в економіці	Рівень освіти	Здоров'я і тривалість життя	Розширення політичних прав та можливостей
	Контентні дані (Cd ₁₁ , ... Cd ₁₅)	Контентні дані (Cd ₂₁ , ... Cd ₂₄)	Контентні дані (Cd ₃₁ , Cd ₃₂)	Контентні дані (Cd ₄₁ , ... Cd ₄₃)
Освіта				
Охорона здоров'я				
Молодь та спорт				
Соціальний захист				
Підприємництво				
Культура				
ЖКГ				

Таблиця 3 – Матриця відстеження вимог до змісту проектів ГБ

Вимоги до змісту проекту [22, р. 112]	Вимоги до змісту ГБІ	Етапи ГБ		
		1	2	3
Вимоги до адміністрування проекту	Досягнення гендерно-сенситивних цінностей ініціатив, проектів, програм			
	Дотримання ідей підтримання бенчмаркінгу гендермейнстрімінгових практик і проведення безперервного удосконалення			
Вимоги зацікавлених сторін	Гендерна компетентність учасників команди (гендерна візія/бачення, культура, толерантність, чутливість)			
	Уміння учасників команди проекту працювати (інтерпретації, інтеграції) з методиками оцінки/моніторингу гендерних розривів			
Вимоги до рішення	Проектні рішення ГБІ представлені декомпозиціями змісту (складу) і кошторису послуги для різних груп бенефіціарів проекту (гендер+)			
	План фінансових дій (монетизація) надання послуги для різних груп бенефіціарів			
	Проектні рішення ГБІ ґрунтуються на широкому діапазоні контентних даних гендерних розривів			
Вимоги до переходу	Високий рівень готовності команди (адміністрації) проекту до імплементації ГБІ у поточну проектну діяльність			
Вимоги до якості (припущення, залежності і обмеження)	Реалізація ГБІ вирішить гендерні проблеми, зменшаться гендерні розриви			
	Реалізація ГБІ покращить показники/індикатори сталого розвитку			

Висновки

У підсумку виявлено специфіку змісту проектів ГБ. Встановлено, що концептуальні підходи до пошуку оптимального способу «спрямування» бюджетних коштів на зменшення гендерних розривів у програмах сталого розвитку ґрунтуються на контекстних даних глобальних індексів (GGGI).

Проаналізовано перший етап ГБ («гендерний аналіз бюджету») на прикладах вітчизняних проектів. Виявлено недостатній рівень розробленості методичного інструментарію для управління

гендерними компонентами проектів. Запропоновано методику інтеграції GGGI для формування якісного змісту проектів ГБ.

Розроблено матрицю відстеження вимог до змісту проектів ГБ, що складається з «вимог до змісту проекту», окресленими міжнародним стандартом РМВОК, та «етапів ГБ» (контрольних точок для оцінки і моніторингу).

Представлений контент-аналіз проектів ГБ заснований на практичному досвіді авторів у вищенаведених міжнародних проектах ГБ в Україні (2003-2015 рр.).

Список літератури

1. Фесенко Т. Г. Гендерні індекси Нового Шовкового Шляху [Текст] / Т. Г. Фесенко, А. В. Шахов, Г. Г. Фесенко // Соціальні трансформації: сім'я, шлюб, середній клас та інноваційний менеджмент у країнах Нового Шовкового Шляху: монограф. [авт. кол. Руденко С.В., Чен Гуанжун та ін.]. – Одеса: КУПІСНКО СВ, 2016. – С. 89-92.
2. Gender budgeting: practical implementation: Handbook / [prep. by Sheila Quinn]. – Council of Europe, 2009. – 80 p.
3. Проект: Розробка та лобювання прийняття гендерних бюджетів – реалізація демократичної державної політики. – Харків. – 2003. – 128 с.
4. Гендерні аспекти бюджетування на місцевому рівні: практич. посіб.; Фонд ім. Фрідріха Еберта в Україні. – Київ, 2012. – 40 с.
5. Гендерно-орієнтоване бюджетування на місцевому рівні в Україні. Результати впровадження пілотних проектів у вибраних областях: Івано-Франківській обл. та Луганській обл. / [ред.: Е. Клатцер]. – Київ, 2013. – 46 с.
6. Гендерний бюджетний аналіз програм, які фінансуються з державного та місцевих бюджетів. Стислий виклад. – Київ, 2016. – 89 с.
7. Gender budgeting initiatives. Strategies, concepts and experiences. Papers from a high-level international conference, "Strengthening economic and financial governance through gender responsive budgeting", 16-18 October 2001, Brussels / Coordinated by J. Klot, N. Holvoet, E. Villagomez; Edited by K. Judd. – New York: UNIFEM, 2002. – 100 p.
8. Фесенко, Т. Г. Офіс гендерно-орієнтованого управління проектами: принципи моделювання [Текст] / Т. Г. Фесенко // Управління розвитком складних систем. – 2017. – №29. – С. 86 – 94.
9. Фесенко Т. Г. Ціннісно-орієнтоване управління вартістю програми в контексті гендерного підходу [Текст] / Т. Г. Фесенко // Управління проектами та розвиток виробництва. – 2016. – № 4(60). – С. 30-46.
10. Fesenko T. Gender mainstreaming as a factor of project management maturity [Electronic resource] / T. Fesenko // Управління розвитком складних систем. – 2015. – №23. – С. 5-10. – Access mode: <http://urss.knuba.edu.ua/files/zbirnyk-23/1.pdf>.
11. Fesenko T. Developing gender maturity models of project and programme management system [Electronic resource] / T. Fesenko, G. Fesenko // Easten-European Journal of Interiorise Technologies. – 2017. – Том 1. – №3(85). – С. 46–55. DOI: 10.15587/1729-4061.2017.28031. – Access mode: <http://journals.urau.ua/eejet/article/view/28031/89920>.
12. Fesenko T. G. Gender mainstreaming as a knowledge component of urban project management [Text] / T. G. Fesenko // Вісник НТУ «ХПІ». Серія : Стратегічне управління, управління портфелями, програмами та проектами. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2017. – 3(1225). – С. 21-29. DOI: 10.20998/2413-3000.2017.1225.4.
13. Фесенко Т. Г. Імплементція гендерних підходів у муніципальні програми розвитку житлово-комунального господарства [Текст] / Т. Г. Фесенко, Д. М. Мінаєв, О. В. Беляцький, І. С. Усачов // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Гендерна політика міст: історія і сучасність». Вип. 4: наук. зб. – Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2013. – С. 238-240.
14. Фесенко Т. Г. Гендерно-чутливі ініціативи як елемент оціадливого управління житлового будівництва [Електронний ресурс] / Т. Г. Фесенко // Тези доповідей VIII міжнародної конференції «Управління проектами у розвитку суспільства». Тема: Управління програмами і проектами в умовах глобальної фінансової кризи. – Київ: КНУБА, 2012. – С. 223-225. – Режим доступу: <http://eprints.knate.edu.ua>.
15. Фесенко Г. Gender Mainstreaming в культурном менеджменті сучасного міста [Електронний ресурс] / Г. Фесенко, Т. Фесенко // «На пути к гендерному равенству: Конвенция ООН о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин»: Материалы республиканской конференции / сост.: З.М. Кодар. – Астана, 2013. – С. 155-160. – Режим доступу: <http://eprints.knate.edu.ua/39771/1/76-Fesenko.pdf>.
16. Фесенко Т. Гендерне бюджетування в освіті: аналіз українських ініціатив на регіональному рівні [Електронний ресурс] / Т. Фесенко, Г. Фесенко // Рівність, лідерство, спілкування в європейських прагненнях української молоді: гендерний дискурс: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., (Тернопіль, 5–7 жовтня 2016 р.) ; за заг. ред. проф. В. П. Кравця. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. – С. 186-188. – Режим доступу: http://eprints.knate.edu.ua/45018/1/Fesenko_Ternopil.pdf.
17. Фесенко Т. Г. Гендерний індекс освіти як контекст інноваційних проектів в Україні [Текст] / Т. Г. Фесенко, А. В. Шахов, Г. Г. Фесенко // Соціальні трансформації: сім'я, шлюб, молодь, транспорт та інноваційний менеджмент у країнах Нового Шовкового Шляху: зб. матеріалів II Міжнародної конф. – Одеса: ОНМУ, 2017. – С. 15-19.
18. Цюцюра М. І. Особливості та принципи ціннісно-орієнтованого підходу в управлінні змістом освіти [Текст] / М. І. Цюцюра, О. В. Криворучко // Управління розвитком складних систем. – 2015. – №21. – С. 99-104.
19. Фесенко Г. Гендерне бюджетування охорони здоров'я в Україні: quo vadis? [Текст] / Г. Фесенко, Т. Фесенко // Гендер. Екологія. Здоров'я. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 20 – 21 квітня 2017 р.). – Харків: ХНМУ, 2017. – С. 178-180.
20. The Global Gender Gap Report 2016; 11th Anniversary Edition. – Geneva: World Economic Forum, 2016. – 371 p.
21. Фесенко Г. Г. «Дитячий простір» в філософсько-урбаністичній інтерпретації [Електронний ресурс] / Г. Фесенко // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – 2017. – Вип. 117 (2). – С. 180–184. – Режим доступу: <http://eprints.knate.edu.ua/45202/>.
22. A Guide to the project management body of knowledge (PMBOK® Guide) : Fifth Edition. – USA: Project Management Institute, 2013. – 589 с.
23. Руководство к своду знаний по управлению проектами (Руководство PMBOK) : Американский национальный стандарт ANSI/PMI 99-001-2010. 4-е изд.– США: Project Management Institute, 2010. – 463 с.

Стаття надійшла до редколегії 10.04.2016

Рецензент: д-р техн. наук, проф. М.В. Брагінець, Луганський національний аграрний університет, Харків.

Фесенко Татьяна Григорьевна

Кандидат технических наук, доцент, доцент кафедры строительства и архитектуры, orcid.org/0000-0001-9636-9598
Луганский национальный аграрный университет, Харьков

Фесенко Галина Григорьевна

кандидат философских наук, доцент, доцент кафедры истории и культурологии, ORCID: 0000-0001-9636-9598
Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А.Н. Бекетова, Харьков

КОНТЕНТ-АНАЛИЗ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ ГЕНДЕРНОГО БЮДЖЕТИРОВАНИЯ

Аннотация. Проанализированы проекты гендерного бюджетирования, реализованные в Украине на локальном уровне. Гендерное бюджетирование рассматривается как инструмент управления интеграцией оценки влияния публичной политики на женщин и мужчин. Освещены содержательные особенности отечественных практик гендерного бюджетирования с точки зрения гендерных индексов. Выявлена корреляция между успешностью гендерных бюджетных инициатив и уровнем изменений в структуре бюджетов. Проведен секторальный анализ бюджетных инициатив в контексте проектного менеджмента. Приведены примеры по внедрению инструментов гендерного бюджетирования в отдельных отраслях социально-экономического развития. Предложены инструменты оценки содержания проектов гендерного бюджетирования, в частности, категориальная сетка для контент-анализа. Для построения модели управления содержанием проектов гендерного бюджетирования использована информационная модель РМВОК «Сбор требований». Разработана модель декомпозиции гендерно-сегрегированных контекстуальных данных для управления проектами гендерного бюджетирования.

Ключевые слова: проект гендерного бюджетирования; управление содержанием проекта; сбор требований; матрица отслеживания требований проекта гендерного бюджетирования

Fesenko Tetiana

Ph.D, docent of Department of Engineering and Architecture, orcid.org/0000-0001-9636-9598
Lugansk National Agrarian University, Kharkiv

Fesenko Galyna

Ph.D, docent of Department History and Cultural Studies, ORCID: 0000-0001-7133-484X
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Kharkiv

CONTENT MANAGEMENT ANALYSIS OF GENDER BUDGETING PROJECTS

Abstract. The projects of gender budgeting implemented in Ukraine at the local level are analyzed. Gender budgeting is considered as a tool for managing the integration of the evaluation of the impact of public policy on women and men. The content of the domestic practices of gender budgeting from the point of view of gender indices is highlighted. A correlation was found between the success of gender budget initiatives and the level of changes in the structure of budgets. It was carried out analysis of budget initiatives in the context of project management at the local government level. Examples are given of the introduction of tools for gender budgeting in certain sectors of social and economic development. Tools for assessing the content of gender budgeting projects, in particular, a categorical grid for content analysis, are proposed. For the construction of a model for managing the content of gender budgeting projects, the information model of the RMWC “collection of requirements” was applied. It was developed the model of decomposition of gender-segregated contextual data for the management of gender budgeting projects.

Keywords: project of gender budgeting; project scope management; collect requirements; requirements traceability matrix of the gender budgeting project

References

1. Fesenko, T. G., Shahov, A. V. & Fesenko, G. G. (2016). *Gender indices New Silk Road. The social transformation: the family, marriage, middle class and Innovation Management in the countries of the New Silk Road: monograph*. Odessa: KUPRIENKO SV, 89-92. [in Ukrainian].
2. *Gender budgeting: practical implementation: Handbook*. (2009). Council of Europe, 80. [in English].
3. *Project: Development and lobbying for gender budget – implementation of democratic public policy*. (2003). Kharkiv, 128. [in Ukrainian].
4. *Gender aspects of budgeting at the local level: practical. guidances*. (2012). Kyiv: Friedrich-Ebert-Stiftung Regionalbüro Ukraine, 40. [in Ukrainian].
5. *Gender-oriented budgeting at the local level in Ukraine. The results of pilot projects in selected areas, Ivano-Frankivsk region. and Lugansk region*. (2013). Kyiv, 46. [in Ukrainian].
6. *Gender budget analysis programs funded from state and local budgets. Summary*. (2016). Kyiv, 89. [in Ukrainian].
7. Klit, J., Holvoet, N., Villagomez, E & Judd, K. (2002). *Gender budgeting initiatives. Strategies, concepts and experiences. Papers from a high-level international conference, “Strengthening economic and financial governance through gender responsive budgeting”, 16-18 October 2001, Brussels*. New York: UNIFEM, 100. [in English].
8. Fesenko, Tetiana, (2017). *The gender-oriented project management office: principles of modeling. Management of Development of Complex Systems*, 29, 86 – 94 [in Ukrainian].

9. Fesenko, T. G. (2016). Value-oriented cost management program in the context of the gender approach. *Upravlinnya proektamy ta rozvytok vyrobnytstva – Project management and production development*, 4(60), 30-46. [in Ukrainian].
10. Fesenko, T. (2015). Gender mainstreaming as a factor of project management maturity. *Upravlinnya rozvytkom skladnykh system – Management of Development of Complex Systems*, 23, 5-10. Retrieved from <http://urss.knuba.edu.ua/files/zbirnyk-23/1.pdf>. [in English].
11. Fesenko, T. & Fesenko, G. (2017). Developing gender maturity models of project and programme management system. *Easten-European Journal of Interiorise Technologies*, 1, 3(85), 46–55. Retrieved from <http://journals.uran.ua/eejet/article/view/28031/89920>. DOI: 10.15587/1729-4061.2017.28031. [in English].
12. Fesenko, T. G. (2017). Gender mainstreaming as a knowledge component of urban project management. *Visnyk NTU «KHPI». Seriya : Stratehichne upravlinnya, upravlinnya portfelyamy, prohramamy ta proektamy – Bulletin of the NTU «KPI». Series: Strategic management, portfolio management, program and project*, 3(1225), 21-29. DOI: 10.20998/2413-3000.2017.1225.4. [in English].
13. Fesenko, T. G., Minaev, D. M., Belyatsky, O. V. & Usachev, I. S. (2013). Implementation of gender mainstreaming in municipal development program housing. *Henderna polityka mist: istoriya ta suchasnist' – Gender policy Cities: Past and Present: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*, 238-240. Kharkiv: HNUMG im. O.M. Beketov [in Ukrainian].
14. Fesenko, T. G. (2012). Gender-sensitive initiatives as part of prudent management of housing. *Tezy dopovidey VIII mizhnarodnoyi konferentsiyi «Upravlinnya proektamy u rozvytku suspil'stva». Tema: Upravlinnya prohramamy i proektamy v umovakh hlobal'noyi finansovoyi kryzy – Abstracts of the VIII International Conference "Project Management in the development of society." Subject: Management of programs and projects under the global financial crisis*, 223-225. Kyiv: KNUCA. Retrieved from <http://eprints.kname.edu.ua/39769/1/51-%D0%A4%D0%B5%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>. [in Ukrainian].
15. Fesenko, G. & Fesenko, T. (2013). Gender Mainstreaming in the Cultural Management of a Modern City. «Na puti k gendernomu ravenstvu: Konventsiya OON o likvidatsii vseh form diskriminatsii v otnoshenii zhenschin»: *Materialy respublikanskoj konferentsii – «Towards gender equality: the UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women»: Proceedings of the Republican Conference*, 155-160. Astana. Retrieved from <http://eprints.kname.edu.ua/39771/1/76-Fesenko.pdf>. [in Russian].
16. Fesenko, T. & Fesenko, G. (2016). Gender budgeting in education: analysis of Ukrainian initiatives at regional level. *Rivnist', liderstvo, spilkuvannya v yevropeys'kykh prahnennyakh ukraiyins'koyi molodi: gendernyy dyskurs: zbirnyk materialiv Vseukraiyins'koyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi, (Ternopil', 5–7 zhovtnya 2016 r.) – Equality, Leadership, communication on the European aspirations of the Ukrainian youth: gender discourse: Proceedings of the All-Ukrainian scientific conference (Ternopil, 5-7 October 2016)*, 186-188. Ternopil: TNPU im. V. Gnatyuka. Retrieved from http://eprints.kname.edu.ua/45018/1/Fesenko_Ternopil.pdf. [in Ukrainian].
17. Fesenko, T.G., Shahov, A.V. & Fesenko, G.G. (2017). Gender education index as the innovative projects in Ukraine. *Sotsial'ni transformatsiyi: sim'ya, shlyub, molod', transport ta innovatsiynny menedzhment u krayinakh Novoho Shovkovoho Shlyakhu: zbirnyk materialiv II Mizhnarodnoyi konferentsiyi – Social transformation: family, marriage, youth, transport and management innovation in New Silk Way along countries: Proceedings of the Second International Conference*, 15-19. Odessa. [in Ukrainian].
18. Tsiutsiura, M. & Kryvoruchko, O. (2015). Features and principles values-based approach to management education content. *Upravlinnya rozvytkom skladnykh system – Management of Development of Complex Systems*, 21, 99–104 [in Ukrainian].
19. Fesenko, G. & Fesenko, T. (2017). Gender budgeting health care in Ukraine: quo vadis?. *Hender. Ekolohiya. Zdorov'ya. Materialy V Mizhnarodnoyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi (Kharkiv, 20-21 kvitnya 2017 r.) – Gender. Ecology. Health. Materials V International scientific-practical conference (Kharkiv, 20-21 April 2017)*, 178-180. Kharkiv: KNMU. [in Ukrainian].
20. *The Global Gender Gap Report 2016; 11th Anniversary Edition.* (2016). Geneva: World Economic Forum, 371. [in English].
21. Fesenko, G. G. (2017). «Children space» in urban–philosophical interpretation. *Hileya: naukovyy visnyk. Zbirnyk naukovykh prats' – Gilea: Research Journal. Collected Works*, 117 (2), 180–184. Retrieved from <http://eprints.kname.edu.ua/45202/>. [in Ukrainian].
22. *A Guide to the project management body of knowledge (PMBOK® Guide) : Fifth Edition.* (2013). USA: Project Management Institute, 589. [in English].
23. *A Guide to the project management body of knowledge (PMBOK® Guide) : Fourth Edition* (2010). USA: Project Management Institute, 463. [in Russian].

Посилання на публікацію

- APA Fesenko, Tetiana & Fesenko, Galyna. (2017). Content management analysis of gender budgeting projects. *Management of Development of Complex Systems*, 30, 84 – 91[in Ukrainian].
- ГОСТ Фесенко, Т. Г. Контент-аналіз управління проектами гендерного бюджетування [Текст] / Т.Г. Фесенко, Г.Г. Фесенко // Управління розвитком складних систем. – 2017. – №30. – С. 84 – 91.